BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 2 december 1985

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag
(IV/30.971 – BP/Kellogg

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(85/560/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari 1962, eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag (1), laatstelijk gewijzigd bij de Akte van Toetreding van Griekenland, en met name op de artikelen 6 en 8,

Gezien de op 1 juni 1983 door BP International Limited en MW Kellogg Company ingediende aanmelding inzake de gemeenschappelijke ontwikkeling van een ontwerp voor de bouw van een fabrieksinstallatie voor ammoniakproduktie,

Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van de aanmelding (2) overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17,

Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

De aanmelding

(1) Op 1 juni 1983 ontving de Commissie het verzoek van BP International Limited en MW Kellogg Company om vrijstelling van het kartelverbod overeenkomstig artikel 85, lid 3, voor enkele van hun overeenkomsten.

(2) Deze overeenkomsten hebben betrekking op de gemeenschappelijke ontwikkeling van een ontwerp voor de bouw van een fabrieksinstallatie voor de produktie van ammoniak.

De partijen

(3) BP International Limited (BP) is een tot het BP-concern behorende onderneming. Haar voornaamste activiteit is de produktie, raffinage en verkoop van aardolie. BP heeft in het kader van deze werkzaamheden onderzoek en ontwikkeling op het gebied van katalysatoren verricht. De onderneming is ook een kleine producent van ammoniak. MW Kellogg Company (MWK) is een vooraanstaand Amerikaans ontwerper van fabrieksinstallaties en aannemer van werken.

Het produkt en de markt

(4) De goederen of diensten waarop de overeenkomsten betrekking hebben, bestaan uit installaties voor de produktie van ammoniak, ontwerpen voor de bouw van die installaties en de „know how" voor de exploitatie, de bouw, het ontwerpen en ontwikkelen van zulk een fabrieksinstallatie alsmede uit een katalysator voor gebruik in zulk een installatie.

(5) Bij het ontwerpen van ammoniakinstallaties vinden voortdurend nieuwe ontwikkelingen plaats. Er bestaat voor dergelijke fabrieksinstallaties een groot aantal ontwerpers en aannemers (ten minste 10 bekende namen, waaronder MWK). MWK stond in voor het ontwerpen van ongeveer 20 % van de huidige capaciteit in West-Europa.

De belangen van partijen bij de ontwikkeling van anmoniakbedrijven

(6) BP ontdekte bij haar onderzoek en ontwikkeling op het gebied van katalysatoren voor raffinage een katalysator die mogelijk voor de ammoniakproduktie kon dienen en zette haar onderzoek op dit gebied nog een aantal jaren voort. Zij beoogt daarvan niet alleen in eigen installaties gebruik te maken maar ook in de aan andere ammoniakproducenten te verkopen installaties. De katalysator zal commercieel eerst kunnen worden gebruikt nadat er in samenwerking met de onderzoek- en ontwikkelingsstaf van BP een procédé zal zijn ontwikkeld, waarin die katalysator zal worden toegepast. BP heeft geen ervaring op het gebied van het ontwerpen, bouwen of commercieel exploiteren van ontwerpen voor zulk een procédé. Zij zocht derhalve naar een partner. MWK beschikt over een kleine afdeling voor de ontwikkeling van process-installaties, die geen onderzoek verricht op het gebied van katalysatoren, maar wel bereid is met BP's onderzoek- en ontwikkelingsstaf voor de ontwikkeling van zulk een procédé samen te werken. Zij zijn derhalve de volgende overeenkomsten aangegaan.

De overeenkomsten

(7) BP en MWK zullen samenwerken bij de ontwikkeling van ontwerpen voor de bouw van een ammoniak-

(1) PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.
(2) PB nr. C 224 van 4. 9. 1985, blz. 2.

fabrieksinstallatie, waarin gebruik zal worden gemaakt van de katalysator van BP. In een gemeenschappelijke ontwikkelingsovereenkomst is bepaald dat elk van de partijen eigenaar blijft van vroegere „know how", van „know how" welke door elk afzonderlijk wordt ontwikkeld (en waarvoor hij de betrokken octrooien zal aanvragen) en mede-eigenaar wordt van „know how" welke gemeenschappelijk is ontwikkeld. Elk heeft een onherroepelijk, niet-exclusief recht om gezamenlijke octrooien in de gehele wereld te gebruiken en daarover onderlicenties te verlenen.

(8) BP aanvaardt uit hoofde van deze overeenkomst de volgende beperkingen:

8.1. geen informatie over de katalysator bekend te maken voor andere ontwikkelingsprojecten op het gebied van de ammoniakproduktie;

8.2. de katalysator gedurende de looptijd van de gemeenschappelijke ontwikkelingsovereenkomst (aan anderen dan de klanten van MWK voor het nieuwe procédé, aan ondernemingen van het BP-concern of aan ondernemingen die de katalysator zouden kunnen fabriceren) niet zonder toestemming van MWK te verkopen (deze beperking is het middel voor BP om MWK een beperkt exclusief recht te verlenen om nieuwe ontwerpen te exploiteren);

8.3. zich ervoor in te zetten – zonder dat dit een volstrekte verplichting inhoudt – om wanneer de eerste commerciële fabrieksinstallatie voor het BP-concern wordt gebouwd die van het nieuwe procédé voor de ammoniakproduktie gebruik maakt, het BP-concern ertoe te brengen MWK als aannemer voor het ontwerp („design contractor") te gebruiken.

(9) MWK aanvaardt de volgende beperkingen:

9.1. geen ander onderzoek en ontwikkeling op het gebied van ammoniaksynthetische katalysatoren op grafietbasis zelfstandig of in samenwerking met derden te doen plaatsvinden;

9.2. niet meer geld te steken in de ontwikkeling van andere ammoniakprocédés (met uitzondering van procédés waarin gebruik wordt gemaakt van de traditionele katalysator op basis van ijzer) zonder BP te verwittigen (deze en de twee volgende beperkingen vormen voor BP het middel om te doen vastleggen dat zij wellicht gebruik zal willen maken van haar recht een andere partner te zoeken, mocht MWK het nieuwe procédé niet actief helpen bevorderen);

9.3. zonder BP te verwittigen geen nieuw ammoniakprocédé in de handel te brengen waarin van een katalysator op ijzerbasis gebruik wordt gemaakt, wanneer dat procédé commercieel aantrekkelijker mocht zijn dan dat waarin BP's katalysator wordt gebruikt;

9.4. geen bod te doen op andere dan van het gezamenlijk ontwikkelde procédé gebruik makende ammoniak fabricerende installaties, zonder BP te verwittigen.

(10) In de gezamenlijke ontwikkelingsovereenkomst zijn de beginselen van een licentie-overeenkomst vervat krachtens welke MWK het procédé zal exploiteren door het recht om het procédé te gebruiken aan eigenaren of exploitanten van installaties in licentie te geven en deze aan BP een percentage van de ontvangen royalties zal betalen. De gemeenschappelijke ontwikkelingsovereenkomst bevat bepalingen op grond waarvan de royalties voor MWK zullen worden berekend naar gelang van de kostenbesparingen ten opzichte van huidige ontwerpen voor installaties, waartoe het gebruik van BP's katalysator, naar wordt verwacht, zal leiden.

(11) De voorziene looptijd van de gemeenschappelijke ontwikkelingsovereenkomst is ongeveer zes jaar, d.w.z. ongeveer één jaar na het operationeel worden van de eerste commerciële fabrieksinstallatie waarbij van de katalysator gebruik zal worden gemaakt (de looptijd wordt omschreven als een vast aantal jaren na alternatieve stadia in de ontwikkeling). Er zijn bedingen in opgenomen voor een vervroegde beëindiging in een groot aantal uiteenlopende omstandigheden, waaronder mislukking van het project, of het ontwikkelen van een aantrekkelijker procédé door MWK. De licentie-overeenkomst zal voor vijftien jaar gelden, met mogelijkheid van verlenging.

Het betoog van partijen

(12) Partijen betogen dat een geslaagde ontwikkeling van het procédé een technische vooruitgang van betekenis zal opleveren, die aanzienlijke energiebesparingen mogelijk zal maken die, op hun beurt, in lagere ammoniakprijzen tot uitdrukking zouden moeten komen.

(13) Partijen betogen dat BP en MWK geen concurrenten zijn en dit ook vermoedelijk niet zullen worden.

(14) Voorts betogen zij dat de ontwikkeling van hen beiden inbreng van aanzienlijke middelen vergt en het bovendien noodzakelijk maakt dat BP de vruchten van vele jaren van duur onderzoek aan MWK ter beschikking stelt. De beperkingen die anders onder artikel 85, lid 1, van het Verdrag zouden vallen, zijn noodzakelijk om de doelstellingen van de overeenkomst te verwezenlijken. Aanvaardde MWK de beperking genoemd in punt 9.1 niet, dan zou MWK niet voldoende middelen aan de gemeenschappelijke ontwikkeling kunnen spenderen en zou zij er niet voor kunnen zorgen dat een andere onderneming, waarmee zij wellicht zou gaan samenwerken, niet van vroeger door BP verricht onderzoek zou profiteren. De beperkingen bedoeld in de punten 9.2 t/m 9.4 vormen het minimum dat nodig is om BP haar optie te laten uitoefenen om het procédé zonder MWK te exploiteren, mocht MWK het nieuwe procédé niet actief ontwikkelen en verkopen. De beperkingen onder punt 8 vormen het minimum om MWK een adequate opbrengst uit een geslaagde ontwikkeling te laten behalen. Zij liggen in de lijn van precedenten waarbij de Commissie voor zulke samenwerkingsovereenkomsten vrijstelling verleende.

Naar aanleiding van de bekendmaking uit hoofde van artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 heeft de Commissie van belanghebbende derden geen opmerkingen ontvangen.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

(15) a) De in de punten 8 en 9 genoemde concurrentiebeperkingen en meer in het bijzonder de aan BP opgelegde beperking dat zij de katalysator niet mag leveren en de aan MWK opgelegde beperking op het ontwikkelen of verkopen van andere procédés, vallen onder het verbod van artikel 85, lid 1, aangezien hun vrijheid om commercieel te handelen daardoor wordt beperkt; indien het produkt met succes wordt ontwikkeld, zouden de beperkingen een aanmerkelijke invloed kunnen hebben op de handel tussen Lid-Staten omdat in de meeste van deze Staten ammoniak wordt geproduceerd.

b) De overeenkomst komt niet in aanmerking voor een ontheffing uit hoofde van Verordening (EEG) nr. 418/85 van de Commissie van 19 december 1984 betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op groepen onderzoek- en ontwikkelingsovereenkomsten [1], aangezien verscheidene bedingen (zie de punten 8.2, 9.3 en 9.4 hierboven) verder reiken dan het toepassingsgebied van de verordening, voor zover zij aanleiding geven tot beperkingen ten aanzien van de exploitering van produkten en procédés die niet gezamenlijk door de partijen bij de overeenkomst zijn ontwikkeld en niet door de artikelen 4 en 5 van de genoemde verordening worden bestreken.

c) Door een geslaagde ontwikkeling van het procédé zal de technische en economische vooruitgang worden bevorderd, met name energiebesparing, waarvan de gebruikers zullen profiteren; de genoemde beperkingen komen redelijk voor en ter zake dienend om de redenen welke in punt 14 zijn uiteengezet. De ondernemingen zullen trouwens het hoofd moeten bieden aan sterke concurrentie (zie punt 5). Bijgevolg kan een beschikking op grond van artikel 85, lid 3, worden gegeven.

d) De voorziene duur van de gemeenschappelijke ontwikkeling is ongeveer 6 jaar (zie punt 11). De overeenkomsten zijn op 1 juni 1983 bij de Commissie aangemeld. Het komt daarom redelijk voor om zulk een beschikking op grond van artikel 6, lid 1, en artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 met ingang van de genoemde datum voor 7 jaar te laten gelden,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, voor de periode van 1 juni 1983 tot en met 31 mei 1990 buiten toepassing verklaard voor de op 1 juni 1983 bij de Commissie door de in artikel 2 genoemde ondernemingen aangemelde overeenkomsten inzake de gemeenschappelijke ontwikkeling en daarmee samenhangende overeenkomsten voor de bouw van ammoniak fabricerende installaties.

Artikel 2

Deze beschikking is tot de volgende ondernemingen gericht:

1. BP-International Limited
   Brittannic House
   Moor Lane
   London EC2Y 9BU
   United Kingdom

2. The MW Kellogg Company
   3, Greenway Plaza East
   Houston
   Texas 77046
   USA.

Gedaan te Brussel, 2 december 1985.

Voor de Commissie

Peter SUTHERLAND

Lid van de Commissie

[1] PB nr. L 53 van 22. 2. 1985, blz. 5.